

Sandt og falsk om klimagasser og fødevareproduktion

Stik imod påstande fra danske universiteter, vil reduktion eller nedlæggelse af dansk landbrug indebære en øget belastning af det globale klimaregnskab.

Af cand.oecon. Bjarne Brønserud, Vissenbjerg

I den netop afsluttede valgkamp blev klimapolitik et stort emne. Som det så ofte har været i dansk politik, er der gode muligheder for at fremkomme med postulater og slogans uden at blive efterprøvet hverken fagligt eller politisk. Derfor efterlades vælgerne i en beslutningssituation som - "er du for eller imod en ambitiøs klimapolitik?" - uden flere nuancer.

Under afslutningsdebatten i DR den 3. juni havde DR Nyheder indlagt en faktaboks nederst på skærmen med følgende indhold: "De sidste 10 år er landbrugets udledning af drivhusgasser ikke faldet" – med reference til Aarhus Universitet.

Ved en efterfølgende aktindsigt viste det sig, at DR ikke kunne angive, hvor citatet kunne genfindes. Det var således et redaktionelt politisk opfundet udsagn, seerne her blev præsenteret for.

Politisk udtalelse uden faglig basis

Nu er der dannet en socialdemokratisk regering, som er ved at påbegynde arbejdet med en klimalov efter aftale med regeringens støttepartier. Sloganet er at "Danmark

skal i den klimamæssige førertrøje". Udtalelser, som giver mindelser til 1990'ernes "Danmark skal være et foregangsland". Endnu en gang lægges der op til en overimplementering på klima- og miljøområdet – en situation, der kan få det til "at løbe koldt ned ad ryggen" på landmænd, der lever af at eksportere fødevarer til resten af verden.

Karakteristisk for regeringens udmeldinger står en udtalelse i DR Deadline den 3. juli fra klimaminister Dan Jørgensen: "De store indsatsområder, vi skal tage fat på, er landbruget, som ikke har bidraget".

En efterfølgende aktindsigt viste, at der ikke i ministeriet var notater eller opgørelser, der kunne berigtige ministerens udtalelse.

Landbruget mere klimavenligt, end det udskældes for

Ovenstående viser, at der er et påtrængende behov for, at debatten opgraderes.

Landbruget adskiller sig fra de øvrige sektorer i Danmark ved, at produktionen hvert år optager store kulstofmængder fra atmosfæren (såkaldt "sink").

Afgrødernes fotosyntese i vækstsæsonen nedbryder CO₂ fra atmosfæren, som omdannes til en høstet

Afslutningsdebatten i DR den 3. juni 2019
(Kilde: Facebook, Bjarne Brønserud)

Klimavenlig landbrug

Fotosyntese

Kulstoflagring

afgrøde og planterester på marken. Det vitale kulstof omdannes i planten til glukose, cellulose og fedtsyrer. Denne inddragelse og destruktion af CO₂ gennem en veletableret og velplejet afgrøde forbydes helt i den danske debat.

Netop i Danmark, hvor mere end to tredjedele af fødevarerproduktionen eksporteres, fører ovenstående til alvorlige fejlslutninger. Ud over at mætte mange munde i verdens lande er den danske produktion overvejende sket ved "fodring med CO₂-baserede, lokalt producerede afgrøder" i husdyrproduktionen.

Ifølge FN's klimakonvention indgår planternes CO₂-optag ikke i landenes indberetninger ud fra den betragtning, at langt de fleste lande alene producerer til landets eget forbrug. Derfor koncentrerer FN sig alene om landbrugsproduktionens klimagasemission.

Klimagasser indgår i evigt kredsløb

I Danmark udgør forbruget af fossil energi (diesel, el og fyringsolie) alene 2 procent af landbrugets CO₂-emissioner. De 98 procent udgøres af metan og lattergas. Emissionen af ammoniak, som også er en luftart, indgår ikke som en klimagas på grund af det hurtige nedfald som ammoniumpartikler inden for få kilometer fra kilden.

For metan og lattergas gælder det, at disse luftarter nedbrydes i atmosfæren ved naturlige processer til CO₂, vand, frit kvælstof og ilt. Disse nedbrydningsluftarter indgår så igen i kulstofkredsløbet og kvælstofkredsløbet, som det er foregået igennem millioner af år.

Modeller tager ikke højde for lokale forskelle

Der hersker en stor usikkerhed om dansk landbrugs emission af metan og lattergas. Det er ikke målte mængder eller koncentrationer, der benyttes i debatten, men alene en modelberegnet mængde. Disse modelantagelser er i grove træk fastlagt af FN's klimapanel igennem standarder, som landene er pligtige til at anvende.

Men produktionsmetoderne og effektiviteten er meget forskellige fra land til land, og dertil kommer, at emissionen pr. produceret enhed vil være mindre under tempererede

*Fotosyntesen i landbrugsafgrøder.
(Kilde: Facebook, Bjarne Brønserud)*

klimaforhold, som vi producerer under her i Danmark. At modellerne let kan føre til konklusioner, der ikke fagligt kan forsvares, er tidligere set ved brugen af kvælstofmodeller for tabet af kvælstof fra de dyrkede marker. Hvor katastrofale de politiske besluttede vandmiljøplaner har været igennem mere end 30 år, beskriver jeg indgående i min nye bog "30 års miljøpolitik – en katastrofe!" (se www.30aars-miljoepolitik.dk).

De samme modeller, som er benyttet til brug ved tilrettelæggelsen af vandmiljøplanerne, er ligeledes i brug ved tilrettelæggelsen af klimainitiativerne over for landbruget. Således har forskerne ved Aarhus Universitet og Københavns Universitet i 2010 beregnet, at der vil være en klimagevinst ved at nedlægge 20 % af svineproduktionen. Det vil kunne sænke landbrugets emissioner med 286.000 tons CO₂ og blot indebære en omkostning på 1 milliard kr. (Kilde: Fødevareøkonomisk Institut, rapport nr. 205, 2010).

Forskellige erhverv – forskellige klimaregnestykker

I forhold til el produceret ved vindmøller er beregningerne over fødevarernes klimagaspåvirkning vendt helt på hovedet. I vindmølleproduktionen fokuseres alene på reduktionen i klimagasudledningen via en lavere andel af fossilt baseret elproduktion. Og der ses helt bort fra CO₂-emissionen fra stålproduktion, forarbejdning og installation af vindmøller og deres vedligeholdelse.

Dansk fødevarerproduktion repræsenterer i global sammenhæng et klimagasoverskud på omkring det dobbelte af de modelopgjorte emissionsopgørelser i FN-regi. Dette overskud fremkommer ved at indregne CO₂-optaget som beskrevet i ovenstående.

Nedlæggelse af dansk landbrug vil derfor indebære en betydelig belastning i det globale klimaregnskab, hvilket er i modstrid med konklusionerne fra forskerne ved Københavns Universitet og Århus Universitet. ●